

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petitsor 5 kr.
 Nyilttérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hir-
 detésnél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda: Főttér 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. **Megjelen:** Szerdán és Szombaton. **Kéziratok:** Vissza nem adatnak. **Kiadóhivatal:** VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pérczek hirdetések és reklamátiók ide intézendők.

Torda, 1878. május 27-én.

II-ik KÖZLEMÉNY.

Torda-aranyos megyéből, a magyar kisbirtokosok országos földhitel egylete főkejeinek megalapításához hozzá járulnak:

- Gróf Spannoechi Károly . . . 100 frt.
- Betegh Ferencz . . . . . 100 frt.
- Bors Albert . . . . . 100 frt.
- Sulutz Dénes . . . . . 100 frt.
- Torda-város kebeles polgár-
sága . . . . . 500 frt.

A fennebbi összegekről kiállított alapítási okiratok a magyar kisbirtokosok országos földhitel együletét létesítő bizottságnak jelen 1878 ik év május 27-én felterjesztettek.

Br. Kemény György,
főispán.

Torda, Május 26-án.

Torla várossának nincs egy jó-tékony intézete bár.

Elég sajnós, a hol anyi a szegény.

A szegény ügy nálunk valóban mankóval jár, mert nincs helye az utcára kidobott nyomorultnak, a hová magát legalább az eső, hó és zivatar ellen eresz alatt érezze.

Nincs egy szegény házuk.

Pedig hát a város évenként el-költ vagy 52 ezer frtot s ha az év végén számon kérnők, hogy no, az év elmúlt azzal az 52 ezer forinttal mi-nő maradandó becsü tényeket csinált — kitűnnék, hogy még a tisztviselők sem fizettettek ki, pedig már azok csak szolgáltak.

És elmegy évenként a sok pénz a nélkül, hogy a város szépülne, egészség és szegény ügye javulna stb.

Mert hát a járdán világitás mel-lett a derék kebeles polgárok jóvol-tából és áldozat — készségéből já-runk; hogy különféle kolikákban el nem halunk, a számfeletti sok jó or-vosnak, köszönhetjük.

Egy fürdő ügyében vajudnak évektől fogva,— pedig már az csak szükséges dolog.

Mindezekhez azonban pénz mel-lett még erély is kell s mikor egyik van meg, nincs meg a másik, s mi-kor a másik van meg nincs meg az egyik és így tovább uszunk.

Pedig hát lehetne gondoskodni és lehetne egy kis erély mellett esi-nálni valamit. —

Oly város ez, mely megérdemli a fáradságot.

Tegyük érte valamit! —

Egy képviselő.

SZEMEN SZEDETT MONDATOK.

(külömböző írókbul.)

Szereltem, humor, élez.
(Vége.)

Mind az, mit igazán szeretünk pótolhatatlan, és mind az, mit pótolhatónak gondolunk, nem szeretjük igazán.

A féltékenység, só a szerelem oca-anjában; a féltékenység a szerelmi szen-der ébrosztója; a féltékenység ütere, tűz-és vízpróbája a szerelemnek.

Féltékeny vagyok atyjára, ki őt csokolja; nővéreire, kik ölelik, barátnőre, kik kedvel, a gyermekre, kivel szeret-közlik, a rózsára, melyet feltűz, a szel-lyére, mely őt körüllebegi, a hullámmra mely ringatja, a zenére mely kellemesen tölti meg érzőkeit, a könyvekre melyek szemébe lopóznak, az álomra, melynek tünde világát járja, a tükörre mely neki hízeleg, a reményre, mely őt édesgeti, a vidékre mely neki megelé-gedést ad, — egyszóval mindenre mi neki örömet szerez, de nem önzésből nem azért mintha én minden örömtől megakarnám fosztani őt, hanem mert én szeretném lenni a barátja, rózsá, álom, dal, szellő és vidék, hogy neki mind az ezek nyújtotta gyönyört meg-szerezsem. — Ez féltékenység, de ne-mes, bánatos féltékenység, ama tudat féltékenysége, hogy oly sok dolog van, mi neki gyönyört szerez nélkülem!

Ki féltékenység nélkül tud szeretni, az meg tud élni szerelem nélkül is.

Ti, kik szenvedtek, mert szerelme-sek vagytok: szeressetek még jobban; szerelem miatt meghalni annyi mint ab-ban élni.

A szerelem apró betűkkel írott könyv; nem való már öreg embernek.

A nő a természet szép hibája.
Az asszony nevet ha tud, és sir ha akar..

Egy olyan ház, melyben sok leány van, hasonlít a könyvkereskedéshez; a férfiak jönnek-mennek, olvassák a cím-lapokat de ritkán vesznek egy-egy köny-vet, hogy haza vigyék. —

A férfi azt mondja a mit tud, a nő pedig a mit neki tetszik.

A szerelem vásár, melyben mind két fél rá van szedve.

Az asszonyok hasonlóak a madarak-hoz; a házban sorogélyek, azon kívül páváik, négyszem között galambok, és a körülmények szerint hollók, melyek szemlátomást ezívnének.

Szeretjük a régi bort, fiatal asszonyt friss élezet s a vén igazságot. — Némel-jek szeretik a piros bort, fehér asszonyt zöld élezet és a fekete valóságot.

Vannak valódi és festett borok, va-lamint valódi és festett asszonyok, va-lódi és festett élezetek, valódi es festett igazságok.

A férjektől rövid ideig távol lévő asszonyokat azért nevezik szalmaöve-gyeknek, mert ezen rövid idő alatt ha-mar lágra gyulnak.

Barátság két nő között ép oly le-hetetlen, mint szerelem két férfi között.

Kik az életben angyalokat keres-nek, azok ördögöket találnak; de a kik asszonyokat keresnek, azok többnyire angyalokat is találnak.

Ki nem szeret asszonyt, dait, s boros poharat, bolond az az ember, s bolond-nak is marad.

A többséggel bolondnak lenni jobb mint bölcsnek egyes egyedül.

Minden bubánban, mely nön mu-tatkozik benne rejlik egyszersmind aki-vánság is, hogy megvigasztalják.

A hazugság, a mi nem igaz, egyen-lő a nem létezővel, a mi pedig nem lé-tezik nem hozhat gyümölcsöt.

A hü nő szíve örök mozdony, mely szüntelen férjeért dobog, a kacéré szü-tén örök mozdony, mely folyvást halad s mégis annyi állomást tart, a hány ud-vertője van.

A szerelem megfordított hideglelés: először forró azután hideg
Vonzalom adja a barátot, haszon a társat.

Mi külömbőség és rokonság a nő és pénz között? Mindenik ad ékességet, mindenik szerez barátokat mindenikre tolvaj szem néz, mindenik eldugva leg-jobb; csak az a külömbőség, hogy a pénz kiadva használ, az asszony megnyerve kínoz; az akkor cseng ha elveted, emez ha tartod akkor lármáz, s amaz kemény mégis segít, ez meg lágy és mégis megcsal.

Az ember egy különöz faj többnyire; valódi lénye mindig rejtelem.

D.

POLITIKAI HIREK.

A római lapoknak, melyek Ausz-tria tiroli készülődéseit czáfolják a „Capitele“ egy tiroli levéllel vála-szol, mely a következő adatokat tar-talmazza: Tirolban az őrségek meg-erősítetnek. Az Etsh völgyben 45 ezer katona van összpontosítva. Nagy-számban érkeztek oda Uchatius ágyuk. Az erődítéseket ma kezdték el élelemmel ellátni. Kuhn tábornok jelen van és vezeti az új erősbité-sek építését.

Manteuffel táborok Bácsból visszaérkezett. Jól értesült körökben tudni akarják, hogy Manteuffel tá-bornok azzal volt megbizva, hogy Ausztria-Magyarországot tartsa visz-sza a muszkaellenes föllépéstől. Mondják, hogy küldetése meghiusult. Magyarország utolsó ajánlata az, melyet Suvaloff magával vitt Lon-donba. Ez ajánlat két részre osztja a san-stefanoi békekötést, csak azon részében bocsátja az európai hatal-

mak kongresszusa elé, mely az eu-rópai Törökországra vonatkozik, el-lenben a kisázsiai változtatásokat il-letőleg Angliával külön akar meg-egyezni.

A mohamedán fölkelős a Thrá-ciából érkező erődítések folytán miudinkább nagyobb mérveket ölt. — Kolo és Hirno közt egész új fölkelő bandák tüntek föl melyek nagyobbbrészt a tirnovai és sisztovai kerületekben alakultak. A fölkelők-höz sok török tiszt csatlakozik.

Négy angol hadihajó vetett horgonyt a Chalcis-sziget mellett, a szeráj átellenében. Az angol kormány szigoruan meghagyta a Dardanellák-ban levő flotta katonaságának, hogy kerüljék az összetűzést a muszka katonasággal, mig arra utasítást nem kapnak. A Dardanellákban jelenleg 22 angol hadihajó vesztegel.

Biztos értesülés szerint a kor-mány a krakói és przemysli erődité-sek félbeszakított építésének folyta-tását rendelte el.

A muszka hadak San-Stöfanó-ból visszavonulnak Rodosto felé. A fényes kapu leégett épületeit ujja építik.

Az antivárii kikötőbe egy musz-ka hajó érkezett. Fegyvereket és készleteket hozott Montenégrónak.

Az oláh csapatok Turn Seve-rin és Terkaresti közt a legnagyobb idegességgel összpontosittatnak. — Totleben San-Stefanóba hitta Don-dukov tábornokot.

A konstantinápolyi zavargások.

— Közlebbi részletek. —

A Dalma-Bagdsetől s Tschera-yen palotáig felállított örök már a tü-netés előtti napon vették észre, hogy egy többnyire európaiakból álló tö-meg folytonosan az egyik vagy má-sik palotára pillantott.

E gyanus személyek egyike egy kapus által kihivatott egy császári lovászt, ki a legtöbb gyanuba vett személylyel kezét szoritott és estig vissza sem tért. Másnap a lovászt a kertben halva találták. Jelentik to-vábbá, hogy a tüntetés napján, min-tegy ötven személy összegyűlt egy kávéházban, hol zajosan tanácskoz-tak, anélkül, hogy a kávész tudta volna, mily veszedelmes vendégei voltak és mit terveztek.

Az összeesküvők kisebb csapa-tokban hagyták el a kávéházat és a tüntetésig a Tschera-yen palota körül sűrűgték-forogtak. Végre megjelent Ali Suavi, a főösszeesküvő, ki a pa-lotába bebocsátatott, de midőn tár-sai is beakartak menni, és be nem bocsátották, zajt esaptak, mely rövid idő alatt verekedéssé fejlődött ki

Az eunuchok visszaszorították, az öröktől elvették a fegyvereket és az egész tő meg „Padischah esok jasssa” kiáltással a palotába nyomult. A szolgák, kik ellentálltak, vagy lelővettek, vagy megadták magukat. Időközben az egy századból álló őrség is benyomult a kertbe; e századot nyomban két zászlóalj követé a Tophanekaszárnyából. A katonák ekkor a tömeg közé léptek és azt szétriasztották. A később érkezett ezred mindenek nélkül lövöldözött a kivánsiságból összegyűlt tömegre. Ez oktatlan lövöldözésnek több ártatlan nő és egy gyermek esett áldozatul.

Világkiállítási levelek.

— Páris és Budapest. —

Páris, 1878. május 20.

Franciaország szívét, a köztársaság fővárosát, a világ salonját, Párist, nagyon hiányosan ismeri a világ. A könyveltség hazájának tartják, s még a forradalmak szent indító okát is, a francziák nyugtalan vérmérsékletének tulajdonítják. Tudják azt hogy az eltévedt lépéseket legsűrűbben a párisi sikos talaj okozza, s a legkitűnőbb színműirodalomnak is csak azon tulajdonságát akarják betudni, hogy: frívól. Beszélnek felületességről tudományban, hatásvadászatról költészetben, szédelgésről művészetben. S elfeledik, hogy a csöndesen művelt erénynek talán a világon nincs annyi fölkenetje, sőt áldozatja, mint épen Párisban. Persze, ez nem veri dobra, nem kürtöli világgá, s híre sem hat el pletyka útján — s azért nem létezőnek tekintik.

Ha néhány tiszt nem a legkitűnőbb bizonyítványát adta 1871-ben földrajzi tudományának, ha a mi magyar iparunk és tengerészetünk csodás hatásáról nem igen tudnak, — ez tudományosságuk rovására jegyeztetik fel, s feledik, hogy Claude, Lavoitier, s a világ összes tudosainak nagy része francia, párisi. A mi a költészetet illeti, hát van-e másodík Branger, Hugó Victor, La Fontaine Scribe, Sardon, Augier, stb.? Frivol? Az is van.

Szemére hányják az irodalomnak s maguk keresik. Hibáztatják, s nyíltan fejezik ki rosztalásukat de támogatják sőt — élvezik is. Minden kornak olyan az irodalma, a minőt megérdemel. Nem a költők száján az olvasók ízlését,

de ezek műveltsége irányadó amazok működésére nézve. Schol sem áll a társadalom erénye, biztossága, haladása, szabadsága oly szilárdan mint épen Párisban. — Ennek a kifolyása a roppant ipar, a gazdagság a műveltség. — mi örökre biztosítja Franciaországának a vezérszeretét az egész földgömbön. Akik csak rossz oldalait ismerik — s tuvalevőleg ott legsötétebb az árnyék hol legszebben ragyog a fény, — magukra vessenek érte. Ők ezt keresik, s még az is érdemül szolgál Párisnak, hogy e tekintetben is kielégít, mert csak tökéletességét bizonyítja be. De ha valaki nem föltétlenül jó Párisba, nem akar erővel hibáztatni, nem ellenséges indulattal ítélget — a minék a forrása lehet irigység, önzés, bosszu — egészen mást fog találni. A kiállítás emberét ép úgy mint a sportsam-t, a szépművészetek kedvelőjét mint a tudost. Lehetetlen felsorolni mindazon kitűnő tulajdonságot, mely Párist azzá teszi, a mi. Ha felmentjük, hogy Páris évenként millióra menő összegot ad ki tudományos czélokra, — kórházaiiban 10,000 beteg van naponkint, a műegyetem hallgatói államsegélyt kapnak; háromszáz népiszkolája van s a tanköteles gyermekek száma meghaladja évenként a százezeret — ha a művészet apostolai közül megemlítjük Thomast, Bizet-t, Massét, Saint-Saent-t, s azon tisztelet, hogy a világ minden lángeszű embere itt nyeri kiképeztetését, itt szerez magának alapot jövőjére, hírnevet nagyságára, dícsőséget hazájára, — ha meggondoljuk, hogy az ember legdrágább kincse; a szabadság s legkitűnőbb eszköze: az ipar, fűn-nen ered szíjjel, — s még más számtalan kitűnő oldalát, miknek felsorolása kötetet venne igénybe, — bizony eilehet feledni azt a kis hibát, mit e két szóban foglalhatunk össze: cancan, krinolin.

Mikor e sorok írásához fogtam, szándékom volt hazánk fővárosára és Páris között párhuzamot vonni. Persze, bajos. Corsonk páratlan de ez minden. Nagyra lehetünk vele, de ne elégtisen ki bennünket. Gazdag és isteni a természet de nem lehet megelégednünk adományával. Budapest pedig nem dícselkedhet Dunasorával egészen, fő szépsége mégis csak a Duna, s az éiragadó tájék. Sugárutunk nagyszerű, de két oldalról a magyar Ghottó olyan elemeket dűt az asphaltra, a kiépitetlen rozszant házak, s a tizenkét esztendőre épített víryillók valóban elszomorító látványt nyújtanak e külső remek paloták-kal szemben. — ha egy kissé nevétsé-

ges nem volna. Jó szerencse, hogy a párisiak nem a meglévő, de a leendő Budapestet látják. Itt a nevétséges meglévő, betű. Nekünk pedig, bármily nagyszerű haladást tanusítottunk fővárosunk fölvirágoztatásában, bár mennyire emeljük is a közműveltséget, az ipar, a művészet saját zsebünk, s a város szépe sedését, lehetőségünk rovására, ha ezért nem is sok okunk van félni a nevétségesről. Nem is szólván egyébről, mint a létezéskörülről, (hivatalosan Ferencz József-től), hova aránytalanul 3 szobroszándékoznak összehoztatni, melléje közvetlenül ismét az épülőfélben levő Ebt-vös-zobrot, nagyszerű vízvezetékükről mely annyi millióba került, — s az egész-ségre olyan rontó, pusztító hatást gyakorol, — számós nagyszerű iskolákról mely mellett, a magán vagyonosak kivételével s semmi ipart, s csak közvetítő-ként szereplő kereskedést mutatathatunk föl — a leendő sugárút terve igen szép a leendő népszínházter megépítő, a leendő körút impozáns — szóval nagyszerű minden, csak az a kár lenne, hogy sok rossz megvan már, s csak leendő minden, a mi szép. De azért elesüggedni okunk nincs miért, bár elbizakodni sem észre. Budapest kiállítása ugyan kissé rossz helyen — a gépcarnokkai közvetlen szomszédságban van, — még-s s olyan renszertes, s kitűnő egyes részleteiben, hogy a párisiak tetszését meghódították általa, s ezáltal a művelt világot nyertük meg magunknak. Persze, sok része van ebben — cigányainknak is, s nekik is köszönhetjük, hogy most annyira divatban vagyunk, de hát ezél szentesíti az ezkört, — s ha az épen művészet, restelni nincs miért ha épen cigány is, mert hát utóvégre is, — magyar. (M. H.)

Levelezés.

Gy.-Fehérvárt, 1878. Május 25-én.

Ne vegye rossz neven, a lapról, tisztelt olvasó közönsége, hogy egy idő óta, gyula-fehérvárról, gyakoribb levelek jelennek meg abban, mint tán némelyek o hajtják; de eddig róluuk s közéletükről, annyira nem lehetett valamely nyilvános lapban valamit tudni, mint ha éppen kiesinált dolog lett volna, arról hallgatni avagy pedig mintha közéletünk nem volna, vagy végre, mert tán itt már irástudó magyar nincs is, — és így, hogy miis figuráljunk a nagy

semaiságben a többiek mellett, és mert (bár valami örvendetesről nem panaszkodhatunk.) van több mint kell panaszkodásra okunk és mivel utóvégre tudnia kell hazánkknak, hogy van itt egy parányi magyarság, mely nem feledte el máig nyelvét, (de ha így tart össze, mint most, nem sokára csak a zsidó lesz a magyar, a magyar pedig egy tabula rasa) ne vegye rossz néven a Hatalás tisztelt olvasó közönsége, hogy egy kissé mi is megpendültünk — s ügyesbajainkat, el-el panaszzolgatjuk, hisz látjuk hogy az egész magyar világ panaszkodik, mért nem mi fehérvári magyarok is?

Azt érintém, miszerént, ide oda zsidó lesz a magyar, a magyar pedig a tabula rasa — nemis esoda, mert ki halt közülünk a magyar nép vezető, Elekes Károly ev. ref. lelkes-szünk, ki, mint Szasz Domokos az igazság alapján mondá el halotti beszédében, hogy ő volt az itteni magyarság éltető lelke, ő volt oltalmazója — ő tanácsadója — s ő küzdött érdekeink mellett a tekintély ész és befolyása fegyverével — róá, nem csak a parányi szegény magyarság hallgatóit mint oraculumra, hanem a más nemzetiségünk, is néki köszönhetjük, hogy nem nyeltek végkép el; és mi, benne e perczig mindent veszítettünk, igen — mert nincs ki helyettesítse azon önálló független emberünket hogy ez így van, mutatja a minden napi példa, — fejünket veszítettük, és oda vagyunk dobva vak eszköznek, ide oda a más lábán járunk s más eszé-vel gondolkozunk — vizsgálkodunk, politizálunk. Korteskédünk, s hajtjuk a vizet a más malmára, és a miénk-ről — el — mert nincs ki vezére'jen s nemis lesz tán, legalább egy hammar nem, mert olyan papot akarunk (kérem én már éppen nem) választani, ki úgy suttomban tolt fel magát néhány iparosok előtt leendő lelkesünk-ké, kiről ha valósulna hogy csakugyan reá szavaz a cortes párt, melynél már pár hónapok előtt tette tisztelgését, s megis ígérte, hogy ő a legpiczinebb hive előttis meg eme-

TÁROZSA

OROSZORSZÁG ES AZ Ó VILÁG.

(„L'Homme“-ból.)

— Herzen G. után: Tassai G. —
(Folytatás.)

Az európai élet alakja sokkal komplikáltabb, mint az antik világé volt.

Midőn Görögország műveltsége a városi köztársaságok szűk korlátait átöré, politikai alakzatai csakhamar ki lettek merítve. Görögország római tartomány lett.

Az ókori államok nem voltak évelők, csak egy-egy évszakra át álltak fenn.

Európa a 15-ik század felé oly bomlásnak indult, mely az ókori államokra nézve a bizonyos halál előhírnöke lett volna. A lelkiismeret és gondolat lerakták a társadalom épületének alapjait. A katholicismus, és feudalismus meg lettek támadva. A néma harez két századnál tovább tar-

tott... aláásva templomot és kastélyt. Európa oly közel volt a halálhoz, hogy a határokon már mutatkoztak a barbarok: e hollók, melyek a népek vonaglásait távolról megérezik.

Byzancez kezeikben volt, már szinte Bécsre csaptak, de a tömeg Adriánál föl lett tartóztatva.

Északról más barbar nép mozgott, s készülődött Bárány börtös gyikszemekkel. A Wolga és Ural síkjai minden korban látták a költöző népek sátrait: ezek a várótermek és gyűhelyek (officina gentium.)

É közben az Izlam-hívők holdja netu emelkedett, s megelégette, ha Aropolis romjaira s Hellespont vizére süthetett. S a Wolga barbárai, a helyett, hogy egy betörést kíséreltek volna Európába: egyik csárjok személyében elmentek, hogy szomszédjukat a civilizációra s politikai szervezkedésre sűrgessék.

Az első vihar a fejek fölött vonult el.

Mi történt?

A népek folytonos vándorlása Nyugat felé tovább folyt; de az emberiség egy kalauzra akadt: — Kolumbusz Kristof mutatta az utat.

Amerika megmenté Európát.

S Európa életének egy új szakába jutott: belőlről szétmállás s kiterjeszkedés tul az Oceanon.

A reformáció és forradalom nem emelkedtek ki a templom falai és monarchicus államok határai közül: világos, hogy nem bírták levernü a régi épületet. A goth-stylü dom összeomlott, a trón fölfoldadra dült, de romjuk feumaradtak. És sem a reformnak, sem a forradalomnak nem volt többé hatalma felettük.

Lehet az ember reformatus, evangelicus, lutheranus, protestans, quaker: a templom csak létezik, azaz hogy a lelkiismeret szabadsága nem létezik, vagy ha igen, az a személyes forradalom esete. Lehet az ember parlamentáris, constitutionalista, két vagy egy kamarával, megszorított,

vagy általános választási joggal... a trón inog, de azért folyást léteznek; s bár a királyok mindegyre bukfenezet háynak, mindig akad helyökre más.

Külömben a forradalom fuallata most más irányban jár. A zászló nem többé a pap, vagy király, vagy nemes, hanem az Ur ellen lobog. S a forradaluar többé nem a hugenotta, sem a protestans, sem a szabadelvü, hanem a — munkás.

És ime, az egyszer, sőt kétszer is megifjodott Európa a harmadik határszélnél megáll, nem méri átlépni Reszket a „Socialismus“ szó előtt. mit az ajtó felett olvas.

E határ átlépése nehezebb, mint az előzőké volt. Minden újítás megörzi a réginék felét, csak új takaróval vonja be; a szív nem török be egészen; az ember nem veszt el egyszerre mindent: abból, mit szerettünk, mi nekünk gyermekségünk óta kedves volt, mit tisztelünk, s mi hagyományos volt: mindig marad egy kiesi, hogy a gyöngéket vigasztalja.

Hírek.

— **A helybeli unitárius közép-tanodában** a hálaünnepély a jöltevők emlékére, a mint ezt lapunkban jeleztük is — áldozó esütörtökön d. u. 3 órakor tartatik meg az intézet nagytermében. Minthogy az igazgatóság e célra külön meghívókat nem bocsátott szét — újában is felhívjuk rá az érdeklődők figyelmét. —

— **A Dalkör** mint halljuk áldozó esütörtökön az év. ref. templomban fog énekelni; pünkösöd másodnapján az unitáriusok és Urnapján a rom. kath. templomban. Valóban nem tudjuk eléggé méltányolni a nemes lelkesülést és törekvést, mit dalkörünk tanúsít. Hírlik az is miszerént, június hó utolsó hetében egy rendkívüli dalestélyt fog adni.

— **Leiketlen fia.** Bösendorfból írják: Kellner József egy háziur fia itt as áloputban ment haza és a kapun es ablakokon dörömbözve beboesátást kért. A már eladott háziur Kellner Bartholomaeus, a zajra felebredt és fia hangját felismervén, az ágyból ki akart lépni midőn részeges fia a kaput erővel betolva, kezelen egy késsel a szobába rohant és e kiáltással: „Kutya, meg kell halnod!” atyját megtámadta. Csak midőn az embertelen fia atyját több helyen megsebesíté jöttek segítségre a szomszédok és legalább életét mentették meg az öregnek. Kellner József elfogott és átadott a vizsgálóbírónak.

— **Kalkuttából** jelentik, hogy Achmed-nuger indiai város színházban, előadás közben tűz ütött ki. Mint rendszeren, itt is a nézők a kijáratokhoz rohantak, melyeken azonban a tömeg torlódása folytán kijutni nem lehetett. Egy történt, hogy mintegy negyven ember megégett, igen sokan pedig súlyos sérüléseket szenvedtek.

— **Füstbe ment lakodalom.** Kisbányáról írják, hogy ott a napokban egy lakodalomnak kellett volna megtartani. E. V. volt a vőlegény, Z. T. a menyasszony (egy már 33. tavaszon át virított virág.) Együtt volt már a nagyszámu, díszes nászszereg, ünnepélyes arczu násznagyok, fejbokrétázott vőfélyek fehér ruhás koszorúcsalányok. Már csak indulni kellett volna a templomba az esküvőre. Ekkor egyszerre csak előál a menyasszony, hogy hát neki 600 forintja van kinn kamaton, melyek már most vőlegényeé lesznek; ő tehát addig nem megy az esküvőre, a míg a vőlegény neki kötelezvényt nem ad arról a 600 frtól. „Tán csak nem ettem bolond gombát!” mondja a vőlegény. A vita mindig hevesebb lesz, s utóljára is úgy ér véget, hogy a vőlegény kapja kalapját, s faképnél hagy menyasszonyt és nászszereget. Nem lett a lakodalomból semmi.

— **Egy leány boszúja.** Alexandriában néhány nap előtt a következő borzasztó eset történt. Egy fiatal olasz ki, éjjel valami Café chantantból tért haza, utközben néhány álézás fiécső megrohantva, a külváros egyik féreeső házába vonsozt, hol több órán át fogva tartották és ez idő alatt megtárowirozták. Az utóbbi műtét abból állt, hogy a fiatal ember homlokára és képerő tü és égető szer segítségével a következő három olasz szót süűtötték: Ladro (rabló) traditore (áruló) és raffiano (kéjenez). Ezután szabadon bocsátották. Mint mondják, e műtétet egy leány boszúból hajtotta végbe, kit az olasz megcsalt. A vizsgálatot az alexandriai főconsul vezeti. A fiatal ember tekintélyes anconai családból származik.

— **Arany egy újabb költeményéből.** A Budapesti szentle május-juniusi füzetében Arany Jánosnak egy szép költeménye jelent meg „Ének a pesti ligetről” czímmel, melyben a Pávaszigetről, hol Toldy Ferencz irodalom-történetét írta, következőleg énekel.

Szemem a zöld szigetre néznek
Hol a vidám ifju-öreg
Történetét a magyar észnek
Megírta, — most már szendereg.

Nyugodjék!... méltóbb napi munkát
Nem végzett nála senki sem;
Sirjára, — mit most vadonunk ad —
E kis gyopárszálat teszem.
Setéten tovább bolyongok ismét,
Egyéb dolgom nincs, igaz a,
Mint várni nyugton a napestét
S elmenni esőndesen — haza.

El is megyek, tán nemsokára,
Hírnév, díesőség nem maraszt;
Tudom, mit ér fagyos sugára,
Itt is megtanulhatam azt:
Nyerd bár világi életedben
Ég föld minden koszorút:
Neved csak az, mit e ligetben
Egy sírkő rád olvas: Fuit.

CSARNOK

Rezeda és háromszínű viola. (Vége.)

Hajdan a szürke barátok klasztroma homlokzatán, halálfföre egy háromszínű viola volt rajzolva, mint a zárda üdvözlő és jelmondata; ez azt tette: memento mori, emlékezzél rá, hogy meghalsz. Csak később kapott a viola modern jelentményt, ma már a szerelmesek, mint hűségök zálogát küldözgetik egymásnak.

Sajátságos, hogy ez a virág a legrégibb kortól fogva több hízeltető nevet kapott, mint a rózsza. A rómaiak Jupiter virágának, az olaszok a szerelem piezi hangjának, az angolok szívbéli örömmek, a franciák érzelmenek és Jézus virágának nevezték; csupán Schweizban nem adtak neki valami ajánló nevet; így sógorka, sógorné elchevezés alatt fordul elő, mi kedvezőtlen, irigyet, haragost jelent. Valószínűleg ezt a népfantázia a benne előjövő sárga színből, mely az irigység színe, magyarázta.

A háromszínű viola 1579 óta mint kerti virág szerepel, és azóta többféle módon nemesült; culturája 1810-ben kezdődik nagyobb mértékben, mikor is angol kertészek pompás színvegyületű példányokat tenyésztettek, minek következtében nemsokára népkedvencezé s felkapott divatvirággá vált.

Már a régi időben használták gyógyszerül s ma sem foglal épen jelentéktelen helyet a fulusi orvosok közt. Gyökereiből hajtó és hánytatószer készül, s leveleit vértisztítóképen isszák; belefőzik gyakran a füves fürdőbe s ezenkívül egyetlen gyógyszerterában sem hiányzik. Legnagyobb beese mégis az iparban van és pedig mint diszplánta. Csaknem bámulatos az a szenvedélyes verseny, melyet az európai tartományok kertészei kifejt, hogy folyvást új színű violát producalhasson. Anglia, Holland Francia — és Németország néha egész violaharcot folytatnak. Egy angol kertész százféle színvegyületet hozott létre; némely virágkedvelők életfeladatukká teszik új fajt hozni folyvást forgalomba, sőt Belgiumban egy különös violatenyésztő társaság van. B legnagyobb diadalt 1871-ben ülte a viola cultura; német kertészek egy nagy, igen nemes faju,

búrsonyfekete violát állítottak ki, mi az angol kertészeket aztán egészen tűzbe hozta.

Csupán Angliából évenként több mint tizezer font sterling értékű viola és violamag szállítatik ki; majdnem annyit ad el Belgium, kevesebbet Németország. — Nálunk ily nagyobb mérvű, productiv tenyésztése sem a violának sem a rezedának nincs. Virágkedvelő közönségünk a maga számára, a lehetőségek pedig kertészek által nagyobb mennyiségben is tenyésztetnek, de átlag keveset a kivásárlásra. Kereskedésünket egyrészt Belgium, s nagyobbbrészt Anglia látja el viola magvakkal — s ez utóbbi csakugyan a legjobb is; míg a rezeda magvából Németország ad jókora mennyiséget. Pedig ohajtandó volna, hogy nálunk is ne csupán mint diszplánta, ne csupán mint kedves és tetsző a szemnek és érzéknek — tenyésztessék az, mi másutt oly jelentékeny ipar és nemzetgazdasági tökélet képvisel.

D.

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árjegyzék.

A tordai vásárra 1878. május 18. hozott tárgyaknak

1 hectoliter Tisza buza	8 frt 50 kr
„ Tavasz buza	8 „ 25 „
„ Elegybuza	7 „ — „
„ Rózs	6 „ 50 „
„ rpa	5 „ — „
„ Zab	2 „ 75 „
„ Törökbuza	6 „ 50 „
méter mázsa Széna kötetlen	2 „ 50 „
méter mázsa Alomszalma	— „ 38 „
Tüzi fa köbméter	2 „ 70 „
1 kilogramm Marhahus	36 „
„ Disznóhus	56 „
„ Turó	49 „

Bécsi tőzsde.

1878. 28/5.

Magyar arany-jaradék	81.60
Magyar) kincstári utalvány 1 kibocsát	120.—
Magyar) kincstári utalvány 2 kibocsát	112.25
Magyar kel.-vasut elsőbbség 2 kibocsát	73.75
Magyar állami kötvény 1876.	66.25
Magyar vasuti kölesön	100.—
Magyar földtehermentési kötv.	79.50
Temesvári földtehermentési kötv.	78.—
Erdélyi földtehermentési kötv.	77.25
Horvát-Slavon földtehermentési kötv.	—
Magyar szőlő váltáság kötv.	82.—
Oszt. egységes államadosság papban	64.—
Oszt. egységes államadosság ezüstben	66.—
Oszt. aranyjaradék	73.75
1860. állam sorsjegye	115.—
Oszt. nemzeti bankrészvény	805.—
Oszt. hitelrészvény	226.30
Magyar hitelbank	208.50
Ezüst	103.50
Cs. k. arany	560.—
Napoleonkor	9.50
Német birod mark	58.75
London	118.90

Szerkesztői izenet.

Azon tisztelt dolgozó társainkat és levelezőinket kik eddig lapunkat dolgozataikkal megtisztelték és azt ezutánra is tenni hajlandók, valamint esere viszonyban álló lap-társainkat is szívesen felkérjük, minden a lapot érdeklő irataikat, eserepéldányaikat Junius 1-sőjétől kezdve Gyula-Fehérvárra czimezni.

Felölös szerkesztő és kiadótlajd. Volz B.

liati esurá, éjt, kiöl, e ak annyit tudunk, ha hogy ő tiszteletessége nem mutatja be magát néhány iparosnál, nemis tudtuk volna hogy Vajásdon lakik s ki nem bánta volna ha eseres és egyszersmind papunk is lesz vala — és arról, hogy Gyula-Fehérvárt nem csak mint pap, hanem mint a szegény, anyai fölül circumdederumozott parányi magyarság gyámola pártfogója, tanácsadója lehetesen, most meg győződünk, hogy nem mert, nem érdemeire támaszkodva, hanem, pláne egy lelkeshez nem illő módon furakodik, és tolni föl magát réánk, és nem tudom miféle kifeszamodott igéretekkel a választok némelyikét annyira félre vezette, hogy nem szégyenlik mondani, miszerént, ha hogy nem a Vajásdi pap (boesámat de nevéét még nem tudom) lesz papunk, inkább szász vagy papistává lesznek, — mondhatom szép eljárás, tiszta magyar érzület egy magyar embertől, ki inkább tömjénezik önérdékének, mint, és éppen a mostani nehéz időkhöz, nemzete fenmaradásának — csak rajta édes papunk inspe, érdemesítse csak tovább így magát, s hozza le még egyszer, itt választó szavazattal nemis bír, Kosa Reznek kamarári orvost Kolozsvárról, hogy segítsen a magyarok között továbbra is szítani a vizsgálódást — az akkor bizonyosan pappá válasszák Szt.-Pétervárra.

Egy jogosult ev. ref. választó.

Lapunk előfizetőihez.

A jövő hó 1-től lapunk a Gyula-Fehérvári nyomdában fog nyomtatni; szükségossé teszi ezt a tordai nyomda elfoglaltsága.

Előfizetőink tehát Gyula-Fehérvárról fogják kapni lapunkat.

Ebből kifolyólag felkérjük a még hátralékos előfizetőinket hátralékjaik mielőbbi rendezésére.

a kiadó hivatal.

Azok az érdekek, viszonyok, ohajok, melyek Európában egy század óta mozgatják a szellemeket, lassanként elhomályosulnak, közönyössé válnak. Hol vannak a nagy szavak, melyek mozgásba hozzák a szíveket, s könnyeket facsartak a szemekből? Mióta a februári forradalom felett lebegett homályos köd eloszlott, mind tisztábban látunk; átható egyszerűség váltá fel a complicatiókat: csak két valódi kérdés fog reg fenn:

A társadalmi kérdés, —

Az orosz kérdés.

És alapjában véve, e kettő: egy. — Az orosz kérdés volna a kérdés esetleges oldala; ez volna a barbarok új jelentkezése, szagolva a vonaglást, „memento morit” kiáltva az ó világnak, s ajánlva neki egy gyilkost, ha nem akar öngyilkos lenni.

S valóban, ha a forradalmi socialismus nem végezhet a hanyatlóban levő társadalommal: majd végez Oroszországgal.

(Folyt. köv.)

H I R D E T E S E K.

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzók, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papírba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére,

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

PETŐFI SÁNDOR összes költeményeinek képes díszkiadására, füzetekben, egyes füzet ára 40 kr.

Kálmán a Szegedi Lelencz vagy Konstantinápoly rózsája című nagyhatású regényre TIHAMERTÓL, mely a folyamatban volt keleti háborút öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet mely összeg a füzetek átvételkor fizetendő.

ára 25 kr.

Az Ördög fia című regény füzeteire.

ára 25 kr.

Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők.

Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzeteire. 25 kr.

Ugyan e művek megrendelői rendkívüli

kedvezmény áron megrendelhetik azok

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZONRA SZÉLES ARANYKERETBEN, megtekinthetők e képek valamint megrendelési feltételei is.

Vidékre járó ügynökiink szintén elfogad minden nemű előfizetést és előjegyzést.

Továbbá kapható:

A Bagatell törvény a 1877. XXII. t. cz. ára	40 kr.
Ehez ügyvitel	40 kr.
A Bagatell törvény ügyvitellel egybekötve	80 kr.
A Gyámsági és gondnoksági ügyek 1877, XX. t. cz. ára	50 kr.
Ahez ügyrend	40 kr.
A gyámsági ügyek ügyrendel egybekötve	90 kr.
A Bagatell törvény szerint előirt nyomtatványok, Panaszkönyv, Mutatókönyv, Határidő napló, Idésvény és Jegyzék a pénzbírságokról a legjutányosabban szabott árakban.	

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Fontos Hirdetés!

A gyomor és altesti bajokban, valamint hideglelés ellen legbiztosabb hatásának ismert

Dr. Kiesow-féle Elet-essentia

valódiilag egyedül Matherny Emilnél Gy.-Fehérvártt kapható.

(16 22—15)

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkórban szenvedőknek
Legujabban feltalált gyógymód
Számítatlan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról
Sylvius Boas
Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Leidlbéli megkeresésre is.

SYLVIUS BOAS urnak
Berlin Friedrichstrasse 22, I.

Kérem megküldését **Auxilium orientisenum**
Sondernohe posta állomás Oberdachstetten,
Bajorhon 1875 május 3-án,
Dorsch, plébános.
Sondernohe május 27-én 1875

Tiszteltetés ur!
Vonatközve május 5-ről keltezett becses soraira, melyek mellett egy közsémbeli 10 éves beteg leányka részére Auxilium orientisenumt megküldötte, bátorkodom a szülők felkérése folytán tudatni, hogy a beteg a gyógyszeradagot előirt modon használata után ok a gyermeküknél jávelást vettek észre.

A gyöngye testalkotásu gyermek betegségének állapota különös természetű, több hetek előtt görcsökkel; melyek naponta 7—8-szor ismétlődtek kezdődött meg, mikor is érzékeny fájdalmat érzett a gyomor körül anyyira, hogy hirtelen ugrott fel olyankor az ágyban; szerének használata óta e jelenség megéldtozott s a görcsök csak 1—2-szer ujudnak meg. A fájdalom még igen heves s minden tagjában érzi. Étvágya alig van és szellemi tehetsége is korlátolt.

Neve Kremer Borbára.
Ezen rossz állapotánál a betegségnek kívánatos volna, ha némi rendszabályokat küldene.

tisztelettel
Dorsch Ödön plébános.
Sondernohe Junius 30-án 1875.

A görcsök elmúltak s csak akkor fordulnak elő, ha közönséges ételt eszik. Szerét s thedáját kedveli. Fájdalmat most csak térdeiben érez, mert állami sem képes. Mindig szomjas és a vizet szereti. Szíve táján fájdalmat érez. Betegsége óta 10 évvel érettebb gondolkodásának látszik.
5 aday kültését sat.

Dorsch.
Sondernohe szept. 26-án 1875

Örömmel értesíthetem, hogy patiensünk Kremer Borbára 24 nap óta a legjobb egészségnek örvend. A betegség tüneteinek híre sincs már s a hónapok óta ágyhoz szegzett leányka, ki járnai nem volt képes most ugrál tánczol. Étvágya megjött és virító kinézésű. A szülők ennélfogyra általam halájukat jelentik önnök sat. sat.

Dorsch Ödön plébános.